

**Recenzja habilitacyjna, obejmująca ocenę dorobku doktora Maksima Duškina
(w tym osiągnięcia naukowego wskazanego przez Kandydata do stopnia doktora
habilitowanego)**

Dr Maksim Duškin ukończył w roku 1999 czteroletnie studia polonistyczne na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wileńskiego, uzyskując tam litewski stopień bakalarsa (jak można się domyślać, będący odpowiednikiem naszego licencjata), a dwa lata później uzyskał tytuł magistra na kierunku Filologia Polska na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa. W przesłanych mi dokumentach nie ma informacji, u kogo pisał wspomniane prace kończące studia i z jakiego zakresu (zastanawia zakres dyplomu studiów magisterskich, być może tematyka pracy i zaliczenia odpowiednich przedmiotów uzasadniają go bardziej). Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa uzyskał w roku 2009 w Instytucie Sławistyki PAN w Warszawie, a jego promotorką była dr hab. Elżbieta Janus, zaś recenzentami: prof. dr hab. Andrzej Bogusławski i prof. dr hab. Violetta Koseska-Toszewa.

Po doktoracie (w roku 2009) został zatrudniony w Instytucie Sławistyki PAN (najpierw na etacie adiunkta, a od czerwca roku 2018 – asystenta), gdzie nadal pracuje.

**I Ocena osiągnięcia naukowego wskazanego przez Kandydata do stopnia
naukowego doktora habilitowanego**

Praca *Лингвистическая идея числительного в русских грамматиках XVIII-XIX веков* (polski odpowiednik tytułu, to *Lingwistyczna koncepcja liczebnika w gramatykach rosyjskich XVII-XIX wieku*) została wydana jako 143 monografia w serii *Prace Sławistyczne. Slavica* w roku 2018 przez IS PAN w Warszawie (ISBN 978-83-64031-81-6; e ISBN 978-83-64031-82-3; ISBN 0208-4058 *Prace Sławistyczne. Slavica*) i została przedstawiona przez doktora Maksima Duškina jako osiągnięcie naukowe, wcześniej nazywane rozprawą habilitacyjną. Jej recenzentami wydawniczymi

były dr hab. Elżbieta Janus, prof. UKSW (poprzednio będąca promotorką rozprawy doktorskiej) oraz dr hab. Jolanta Chojak z Uniwersytetu Warszawskiego.

W monografii Habilitant wskazuje na nieoczywistą dla wielu lingwistów drogę uznania liczebnika jako odrębnej części mowy. Analizując drogę do uznania tej części mowy w gramatykach rosyjskich za samodzielną, wnikliwie obserwuje początki uwag, porównań liczebników z innymi klasami, zauważa (nie tylko w procesie kształtowania się tej odrębności, ale i w podejściu dzisiejszych badaczy) stosowanie niejednorodnych kryteriów w podejściu do liczebnika. Ma też odwagę samodzielnego badacza, nie bojąc się na przykład stwierdzenia, że kryterium semantyczne, stosowane przez niektórych badaczy nie jest odpowiednie dla wyjaśnienia tej kwestii. Opowiada się bowiem za charakterystyką gramatyczną i uważa, że powinna ona być stosowana na każdym etapie zaznajamiania się z liczebnikiem, co uzasadnia.

W całości omawianego tu tekstu dominuje próba obiektywnej obserwacji, chęć wychwycenia w kolejnych gramatykach tych elementów klasyfikacji, które po bliższym przyjrzeniu bądź nie obejmują całości klasy, bądź świadomie pomijają niektóre jej elementy. Co ciekawe wychodzi od wcześniejszych prac (cerkiewno-słowiańskich), wskazując, że znani gramatycy rosyjscy korzystali z ustaleń L. Zizanija (pierwodruk koniec XVI wieku) czy też M. Smotryckiego (początek siedemnastego wieku).

Warto podkreślić, że Autor monografii docierał bezpośrednio do każdej z gramatyk, co nie było sprawą łatwą. Nie posługuje się przy tym w zasadniczej części swych ustaleń innymi tekstami, analizującymi podejście do badanej kategorii w konkretnej gramatyce, ale sam do niej docierając, wychwytyje niekiedy drobne niuanse, nieuchwytnie dla pobieżnego użytkownika tychże gramatyk. Takie podejście należy wysoko ocenić, bowiem jest ono, zwłaszcza gdy korzystamy ze starszych tekstów, coraz rzadsze. Badaczy kuszą zwykle istniejące już omówienia tychże prac; w wypadku tej monografii mamy do czynienia z samodzielnym podejściem dr Duškina do każdej z gramatyk, co wymagało zarówno czasu, jak i dokładności oraz skupienia się na konkretnym temacie bezpośrednio w badanym tekście.

Realizacja zamierzonego celu wymagała skrupulatnej, nieraz bardzo drobiazgowej pracy nad badanym tekstem, konkretnymi gramatykami. Autor monografii bardzo dokładnie prześledził w swej pracy drogi kształtowania się kategorii liczebnika. Wykazał się przy tym odwagą prezentacji własnego zdania, potrafiąc przy

tym je uzasadnić. I, choć pisząca te słowa nie zawsze się z nim zgadza, to w pełni docenia tę samodzielną wypowiedź, dobrze wróżącą na przyszłość..

Cennym elementem recenzowanej rozprawy są dolne przypisy merytoryczne, dopełniające wypowiedź główną, wyjaśniające pewne szczegóły, lub ją uzupełniające, a które wprowadzone do tekstu głównego rozbiłyby jasność wypowiedzi oraz jej spójność. To również świadczy na korzyść Habilitanta, który z jednej strony widzi konieczność uzupełnienia jakiejś treści, ale z drugiej świadomie czuwa nad płynnością tekstu głównego.

Książka, przedstawiona jako monografia na stopień doktora habilitowanego spełnia wszelkie warunki stawiane tego typu tekstom, a Habilitantowi, jako kandydatowi do stopnia pracownika samodzielnego naukowo wystawia dobre świadectwo.

II Ocena pozostałego dorobku naukowego Kandydata do stopnia doktora habilitowanego

II 1. Publikacje do roku 2009 (przed doktoratem)

W nadesłanym wykazie brak informacji na ten temat, zatem trudno mi ocenić, czy (i jaki) nastąpił postęp w stosunku do prac, które opublikowano w czasie po doktoracie. Nie mogę się też wypowiedzieć na temat zakresu badań przed otrzymaniem stopnia doktora (zwykle tu mówi się o kontynuacji lub zmianie tematyki badawczej, innych polach zainteresowań, niż dotychczasowe).

II 2. Publikacje po doktoracie

Nadesłany wykaz skupia się zatem tylko na pracach opublikowanych po roku 2009 i ich tematyce badawczej, czyli dotyczą one już pracy po uzyskaniu stopnia doktora.

• Artykuły i rozdziały w monografiach:

Habilitant wymienia 12 artykułów, w tym 6 artykułów samodzielnych, a pozostałe zostały napisane we współpracy z trzema (3 teksty) lub dwiema osobami (3). Nazwiska osób, z którymi współpracował przy ich pisaniu powtarzają się (V. Koseska-Toszeza, J. Satoła-Stąskowiak), współautorem jednego z artykułów jest Z. Kłos. Większość tekstów ujmowanych przez bazę Web of Science i ERIH wydrukowano w „Cognitive Studies” (5), po jednej opublikowały: „Zeszyty Łużyckie” i „Prace Filologiczne”.

Pozostałe artykuły wchodzą w skład monografii dotyczącej warsztatów związanych z „Mondilexem”, monografii pokonferencyjnej i „Prac Językoznawczych IFP UKSW”. Trzy artykuły Habilitant napisał po rosyjsku, sześć w języku angielskim. Poza Polską teksty opublikowane zostały w Wilnie i Kijowie.

Dorobek ten nie jest zbyt bogaty, zwłaszcza, jeśli weźmie się pod uwagę, że mamy do czynienia z pracownikiem PAN, nieobciążonym dydaktyką, zmieniającymi się zwykle co roku przedmiotami i typami zajęć. Warto jednak podkreślić, że niejako w zamian Habilitant wykazuje się poprzez swe publikacje umiejętnością pracy w zespole, co z kolei jest specyfiką pracy w zatrudniającej go instytucji. Współpracownicy muszą mieć do siebie zaufanie, uczą się podziału zakresu materiału, co w efekcie daje zwykle ciekawe rezultaty, a potem publikują artykuły zbiorowe, gdzie muszą określić swój wkład (co też Habilitant czyni skrupulatnie, oceniając nie tylko go procentowo, ale i merytorycznie).

- **Monografie**

Poza monografią habilitacyjną dr Maksim Duškin do przesłanych mi dokumentów dołączył monografię, zatytułowaną *Wykładowi przybliżonej adnumeratywności w języku polskim i rosyjskim* (została ona wydana przez SOW w serii Slavica pod numerem 130 w roku 2010, czyli rok po doktoracie), którą przedstawia jako „książkę podoktorską”. Recenzentami wydawniczymi tej pracy byli profesorowie: Andrzej Bogusławski i Wojciech Chlebda. Ze względu na to, że sam Autor nie pisze we wstępie, jaki jest stosunek tego tekstu do rozprawy doktorskiej, która przecież miała swoich recenzentów, a której to rozprawy nie znam, odnotowuję tę książkę tylko w dorobku Habilitanta. Gdybym miała ją oceniać niezależnie od powyższego, mogłabym powiedzieć, że jest to praca osoby, która doskonale zna się na tym, o czym pisze.

- **Recenzje i przekłady. Strony internetowe**

Do niedawna zbyt mało ceniono tę klasę tekstów w dorobku naukowym, a przecież, o ile dzisiaj spora grupa młodszych lingwistów świetnie sobie radzi z tekstami angielskimi, to właśnie to samo pokolenie w większości ma kłopoty z tekstami napisanymi w języku rosyjskim czy litewskim, często niedostępnymi dla badaczy ze względu na właśnie język, w którym powstały. Takie przekłady przybliżają nam nie tylko autorów tekstów, ale i ich poglądy, a także postacie o których piszą, ważne dla odbiorców. Jurij Łotman czy też na przykład Jurij Apresjan to postacie obecne

w dzisiejszej literaturze przedmiotu najczęściej dzięki właśnie przekładom. I nieważne w tym wypadku, jak sędzę, jest to, że trzy teksty Łotmana znalazły się w jednym zbiorze rosyjskich tekstów naukowych (*Filologia. Lekcja wolności. Antologia rosyjskich tekstów naukowych*, wybór M. Prusak, opracowanie redakcyjne P. Bem, Warszawa 2017). Zebranie ich w jednym tomie pozwala bowiem odbiorcy spojrzeć szerzej na dorobek konkretnych badaczy rosyjskich, a także - zwrócić uwagę na ich zainteresowania oraz zapoznać się z rosyjskim stylem naukowym, wszak nieco innym, niż ten, którego Polacy używają w swych tekstach.

Recenzja pracy Radosława Kalety (*Białorusko-polska homonimia międzyjęzykowa*, Warszawa 2014), którą opublikowano w „Acta Baltico-Slavica” w roku 2015 dowodzi, że Habilitant interesuje się zagadnieniami z tego zakresu nie tylko dotyczącymi materiału rosyjskiego, ale i białoruskiego, a jak wynika z poniżej umieszczonej informacji, też zna materiał ukraiński oraz litewski. Taka osoba (z konkretnymi zainteresowaniami) wypełnia dotkliwą lukę pokoleniową w obecnych badaniach w Polsce, przybliżając tematykę badań, oceniając prace oraz wprowadzając je poprzez przekład, na rynek odbiorcy.

II 3. Konferencje i warsztaty naukowe (udział i organizacja)

Habilitant uczestniczył po doktoracie w trzech konferencjach międzynarodowych w Polsce i jednej zagranicznej w Kijowie, wygłaszając dwa referaty po angielsku i po jednym w języku rosyjskim oraz polskim. Teksty (poza jednym) powstały we współpracy z członkami Zespołu Semantyki IS PAN w Warszawie (V. Koseska-Toszeva, J. Satoła-Staškowiak), zaś jeden referat jest autorstwa samego Habilitanta. Jako członek tegoż zespołu był organizatorem sześciu międzynarodowych warsztatów naukowych (6. X 2010, 12.X 2010, 3.X 2011, 13 X 2011, 26-29 XI 2011, 19.01 2012), w których udział brali uczeni bułgarscy, amerykańscy oraz ukraińscy.

Warto dodać, że Habilitant pracował w dwóch komitetach organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji, a także brał udział w konsorcjach i sieciach badawczych (w polskiej części konsorcjum CLARIN ERIC).

III Osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i popularyzacyjne

Jako pracownik naukowy IS PAN Habilitant nie miał większych możliwości prowadzenia zajęć dydaktycznych (obowiązkowych wszak dla badaczy pracujących na uczelniach), chociaż, jak wykazuje, prowadził konwersatorium dla doktorantów IS PAN w ramach Warsztatu pracy doktoranta II: *Technologie komputerowe w lingwistyce i innych dyscyplinach humanistycznych*. Był też promotorem pomocniczym (tu chyba pomyłka, bo podaje, że był opiekunem naukowym) w przewodzie doktorskim Agnieszki Kochańskiej przy rozprawie *Nazwy osiągnięć w wybranych grach komputerowych*, a w latach 2015-2018 reprezentował niesamodzielną grupę pracowników naukowych w Radzie Naukowej IS PAN, co dowodzi dużego zaufania ze strony młodszych kolegów.

Dr Maksim Duškin opracował ponadto *Praktyczny przewodnik po korpusie języka rosyjskiego*, opublikowany w pracy zbiorowej pod tytułem *Praktyczny przewodnik po korpusach języków słowiańskich*, która ukazała się w Warszawie pod redakcją M. Hebał-Jezińskiej w roku 2014.

Na wyróżnienie zasługuje pięcioletnia (2014 i nadal) praca w charakterze sekretarza redakcji czasopisma „Acta Baltico-Slavica”, mającego charakter interdyscyplinarny, publikującego teksty w kilku językach (polski, angielski i rosyjski) i cieszącego się dużym szacunkiem badaczy z zakresu pogranicza bałtycko-słowiańskiego. Ten typ pracy pochłania wiele czasu, wymaga stałej uwagi, kontaktów z autorami tekstów, zabiegania o tematyczne publikacje w środowisku naukowym i zwykle mało jest doceniany. Tylko ci z nas, którzy kiedykolwiek prowadzili redakcje takich wydawnictw są w stanie ocenić ogrom (mało niestety wdzięcznej) pracy, wkładany w doprowadzenie do wydania kolejnego numeru czasopisma do druku. Tym bardziej ten długoletni wkład Habilitanta w pojawianie się kolejnych roczników (2014, 2015, 2016, 2017; a przygotowywane do druku są kolejne dwa roczniki: 2018 i 2019) „Acta Baltico-Slavica” na rynku wydawniczym należy docenić i ocenić wysoko. Jest on też członkiem redakcji czasopisma „Adeptus”, wydawanego przez IS PAN), gdzie redaguje teksty rosyjsko- i białoruskojęzyczne.

IV Udział w grantach i projektach

W latach 2016-2018 dr Maksim Duškin był wykonawcą w projekcie Clarin, realizowanym przez grupę IS PAN pod kierownictwem dr hab. R. Roszko, prof. nadzwyczajnego. Habilitant, jak większość przedstawicieli młodego pokolenia lingwistów świetnie sobie radzi również w Internecie. Na zlecenie Pracowni Polszczyzny Kresowej IJP PAN w Warszawie opracował ponadto stronę internetową projektu *Język polski w prasie i innych źródłach pisanych w początkach sowietyzacji Ukrainy (lata 20. i 30. XX wieku)*. Sam projekt był finansowany w ramach programu „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” (lata: 2012-2016).

KONKLUZJA

W tym konkretnym przypadku mamy do czynienia z sytuacją, kiedy dorobek mierzony liczbami nie jest znaczny, ale z kolei jakość przedstawionej monografii habilitacyjnej świadczy o tym, że mamy do czynienia z dojrzałym badaczem, umiejącym spośród wielu poglądów wyłowić to, co najważniejsze, a przede wszystkim mającym własne zdanie, które potrafi udowodnić. Ostatnio przyzwyczajają się nas recenzentów, aby dokładnie sprawdzać i liczyć dorobek (patrzac przy okazji na sławetne, acz nie zawsze ważne moim zdaniem, punkty), jednakże uważam, że jakość przedstawionego osiągnięcia, jakim jest monografia *Лингвистическая идея числительного в русских грамматиках XVIII-XIX веков* (polski odpowiednik tytułu, to: *Lingwistyczna koncepcja liczebnika w gramatykach rosyjskich XVII-XIX wieku*) pozwala uznać, że dr Maksim Duškin zasługuje na stopień doktora habilitowanego. Pozostałe elementy oceny w mniejszym lub większym stopniu się w tę konkluzję wpisują.

12.05.2019

